

NIEUWSBRIEF 127 PCK VIERDAAGSE /ZOMER 2025

Foto: Astrid Ratering Arntz

VOORWOORD

Zomer in Nijmegen. Vierdaagse en Zomerfeesten.

Dit kerknieuws geeft U de berichten over de kerkdiensten: maandag t/m zaterdag om 12.15u; zondag om 9.30u en 10.30u. De “Open Kerk” is open tussen 13u en 16.30u van dinsdag t/m zaterdag.

Ons zangkoor AMDG gaat op vakantie na de feestelijke en pontificale Mis bij gelegenheid van de Vierdaagse op zondag 13 juli om 10.30 uur die zal worden voorgegaan door mgr. Ted Hoogenboom.

Pater Charles Ajogi CSSP zal deze zomer vaak de vieringen leiden. De viering is in het Nederlands maar pater Charles preekt in het Engels. We zijn hem erg dankbaar dat hij in zijn laatste zomer in Nederland zo veel tijd voor ons vrij maakt. Op 15 september a.s. hoopt hij te promoveren aan de Radboud Universiteit. Daarna keert hij terug naar Nigeria. Een nieuwe priester, pater Valentine, zal hem eind augustus gaan vervangen.

Pastoor Eduard Kimman sj

Petrus en Paulus

Op 29 juni is het de feestdag van de apostelen Petrus en Paulus. Twee zeer verschillende mensen, met zeer verschillende karakters, maar ieder met een heel eigen verhouding tot Jezus Christus. Petrus was, volgens de evangeliën, een visser op het Meer van Galilea, die door Jezus geroepen werd om ‘mensenvisser’ te worden. Paulus was afkomstig uit Tarsus, studeerde bij de rabbijn Gamaliël in Jerusalem (zie Hand. 22, 3) en was in zijn jonge jaren een kerkvervolger die dus aanvankelijk niets van Jezus en zijn Blijde Boodschap moest hebben. Petrus zal een stugge, stille en soms wat verlegen man geweest zijn. Paulus was in bijna alles het tegenovergestelde. Toen hij zich, eenmaal bekeerd, moest verantwoorden bij koning Agrippa, deed hij dat zo vurig, dat de Romeinse procurator Festus riep: ‘U slaat wartaal uit, Paulus. Het vele studeren drijft u tot waanzin.’ Maar Paulus zei: ‘Het is geen wartaal, excellentie. Integendeel, wat ik zeg is waar en getuigt van gezond verstand.’ (Hand. 26, 24-25)

Twee erg verschillende mensen, maar wel in dienst van dat ene geloof en die ene kerk. Dat komt meer voor. We gaan even naar de patroonheilige van onze kerk, de Nijmegenaar Petrus Canisius. Geboren aan de Lage Markt op 8 mei 1521, in het huis dat nu genummerd is 71-73; gestorven in het jezuïetencollege van Fribourg, Zwitserland, op 21 december 1597.

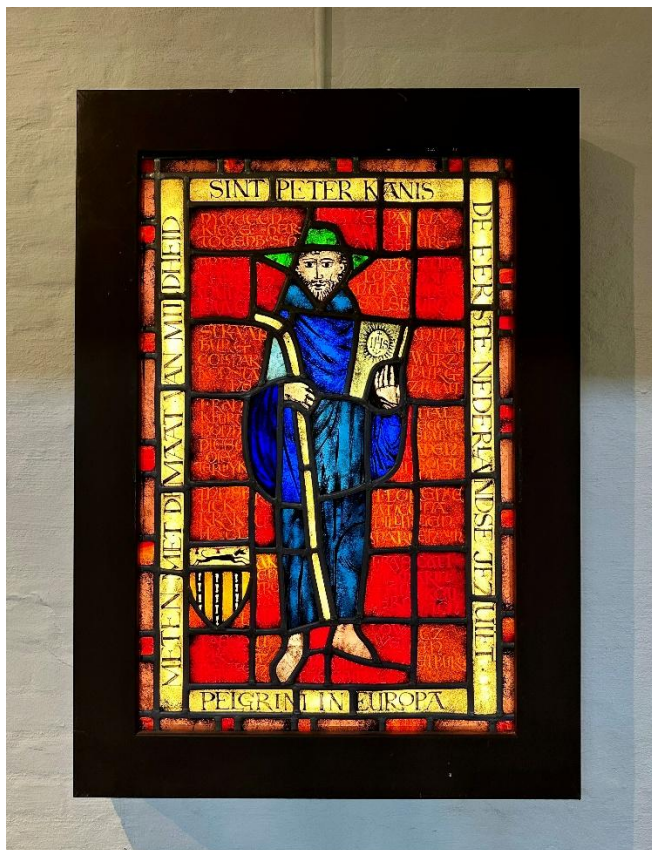
Geboortehuis Lage markt nrs 71-73

In 1925 werd hij “heilig” verklaard. Dan denk je onwillekeurig dat deze Canisius in alles een vreedzaam en voorbeeldig leven moet hebben geleid. Dat zal zo wel verteld zijn op de dag van zijn heiligverklaring. Maar er zijn heus wel spanningen, teleurstellingen en ruzies in dit lange leven geweest.

Daarvoor ga ik niet zijn hele leven hier vertellen, maar ik zeg slechts iets over zijn bestuurskwaliteiten. Die had hij zeer zeker, want hij zou zijn leven lang als een ondernemende en bevlogen man middelbare scholen oprichten.

Petrus Canisius studeerde na de Latijnse school in Nijmegen recht en theologie in Keulen. Daar kwam hij in aanraking met enkele jezuïeten van het eerste uur, die hem in 1543 in de Orde opnamen. Er volgen dan jaren van noeste arbeid. Onder meer schreef hij in het Latijn een catechismus die, vertaald in vele talen, eeuwenlang het godsdienstonderricht zou bepalen.

De stichter en eerste Algemene Overste, Ignatius van Loyola, benoemde in 1556 Petrus Canisius tot eerste Provinciaal van Duitsland: een provincie met ongeveer honderd leden. Een opvallende medewerker was pater Paulus Hoffmann, verlatiniseerd tot Hoffäus (1525-1608), die ook even in Keulen gestudeerd had, maar verder filosofie en theologie had gestudeerd aan het Collegium Germanicum in Rome. Hij werd rector van de jezuïetencolleges in Praag, Wenen en München, vertaalde de Catechismus van Canisius in het Duits en werd in 1569 de opvolger van Canisius als Provinciale Overste in Zuid-Duitsland. Je zou denken dat die twee elkaar goed zouden kunnen aanvoelen en aanvullen. Het ging een paar jaar goed, maar Hoffäus moet het niet zo leuk gevonden hebben dat Canisius in Rome, zowel bij de Algemeen Overste alsook bij de Paus, nog steeds gold als de vertrouwensman in allerlei "Duitse kwesties".

Dan ontstaat er een theologisch meningsverschil over een economisch probleem: de *contractus germanicus*. Dat was een soort in bewaargeving van geld, waarvoor een vaste rente van 5% per jaar betaald werd. Dit stukje economische ethiek werd bediscussieerd door theologen. Hoffäus met de jongere theologen waren er voor, maar Canisius die zich beriep zich op het bijbelse renteverbod, was er tegen. Dat werd een behoorlijk fel debat, waar behalve theologen ook bankiers en bestuurders zich mee gingen bemoeien. Hertog Albert V van Beieren, die tussen 1550 en 1579 regeerde en die opgetogen was over de opvoedingsarbeid en de jezuïetencolleges onder leiding van Petrus Canisius en Paulus Hoffäus, placht het debat tussen die twee af te doen met het citeren van de antifoon uit de Vespers van het Octaaf van de feestdag van Petrus en Paulus: "Petrus Apostolus et Paulus doctor gentium ipsi nos docuerunt legem tuam, Domine." [Dat "ipsi" moet je wat ruim vertalen: 'Juist de apostel Petrus met Paulus de leraar van de heidenvolkeren hebben beiden ons Uw Wet uitgelegd, o Heer.'] En hiermee toonde de hertog een facet van zijn bestuurskunst, dat is in staat zijn om met mensen van allerlei slag om te kunnen gaan en het beste van iedereen naar boven te halen.

Dat gold niet alleen voor het eerste apostelcollege, maar ook voor latere samenwerkingen in diocesen en religieuze ordes. Overigens heeft Paulus Hoffäus toch even geprobeerd om in Rome gedaan te krijgen dat Petrus Canisius uit de Zuid-Duitse Provincie (waartoe Polen, Tsjechië, Oostenrijk, Zwitserland en Elzas-Lotharingen behoorden) zou verhuizen naar de Noord-Duitse Provincie (waartoe de Lage Landen behoorden). Maar dat ging niet door. En zo verhuisde P. Canisius in 1580 naar Fribourg, Zwitserland, waar hij zou gaan werken aan zijn allerlaatste college-stichting, aan de tekst van een aantal boeken en waar hij als een vrome man in 1597 zou sterven.

(EK)

De aanwezigheid van jezuïeten in Nijmegen

In 1591 werd de stad ingenomen door prins Maurits. De Sint Stevenskerk, de enige parochiekerk van Nijmegen, werd protestants. Kostbare beelden en kostbaar vaatwerk verdween. De kerk werd een 'preekkerk' met een fraaie preekstoel. Er werd een toren aan de westkant gebouwd en veel later zou het orgel geplaatst worden. Degenen die 'het oude geloof' trouw bleven, moesten dat doen in schuilkerken. In 1611 arriveerden twee onervaren jezuïeten als missionarissen in de stad. Enkele jaren later waren de paters A. Bloemaert en E. de Hollander bezig met de opbouw van een 'statie': een volledig ingerichte kapel, verborgen in een woonhuis. De paters kregen onenigheid (verbaast u dat?) en pater Bloemaert werd overgeplaatst naar het jezuïetencollege in Maastricht. In 1636 kwam een huis van de familie Canisius aan de Lage Markt tot hun beschikking. Vermoedelijk was dat het Hof van Xanten, Lage Markt 36.

Daar werden in het geheim kerkdiensten gehouden. In 1672 kwamen de Franse troepen in ons land; ze veroverden Nijmegen; de Sint Steven werd weer een katholieke kerk. Bij het vertrek van de Fransen in 1674 werd de kerk weer protestants, maar er heerste een sfeer van verdraagzaamheid, zodat de paters jezuïeten, dominicanen, franciscanen en augustijnen hun staties behielden en konden uitbouwen. Weliswaar kwam er af en toe een plakkaat met een verbod, maar dikwijls werd dat verbod

weer afgekocht. Het werd voor de jezuïeten pas echt lastig toen de Orde door de Paus in 1773 werd opgeheven. Pater W. van Wichem bleef op zijn post en wist in 1792 de statie over te dragen aan een jezuïet, pater H. Fonteyne, die in Wit Rusland was ingetreden, waar de Orde was blijven voortbestaan. Deze pater kreeg hulp van kapelaan A. Luyten, die in 1804 zijn geloften als jezuïet zou mogen afleggen. Ook in Amsterdam hadden de jezuïeten hun bestaan weten te rekken met hulp van paters uit Wit-Rusland. In 1806 werd pater Fonteyne overste van de jezuïeten in Holland. Voorlopig bleef hij nog pastoor in Nijmegen. In 1814 werden de bevoegdheden van pater Fonteyne uitgebreid. In dat jaar werd de Orde hersteld. Vanaf 1808 was de voormalige regulierenkerk aan de Molenstraat beschikbaar als rk kerkgebouw. In 1817 aanvaardden de Jezuïeten het gebouw. Er moest het nodige verbouwd en aangebouwd worden. Vanaf 1822 werd er dagelijks de Mis gelezen. De kerk heette vanaf dat jaar de St Ignatiuskerk. Bij de heiligverklaring van Petrus Canisius in 1925 werd het Petrus Canisiuskerk. Dat is nu dus een eeuw geleden. Wie praat met oude kerkgangers, krijgt namen van overleden paters te horen. Verhalen over vroeger, over de bijkerk, over de St Joseph. De jezuïeten zijn de kerk blijven bedienen, ook al ging de Petrus Canisiuskerk op in grotere parochieverbanden. Op 1 juli 2025 komt er weer zo'n verandering: de heer Sacha J.P. Steijaert begint dan als pastoor voor heel Nijmegen bezuiden De Waal. Pater J. van de Poll en pater E. Kimman blijven werkzaam en dienstbaar als assistenten van de nieuwe pastoor. (EK)

Open Kerk / Winkel

Wij op zoek naar nieuwe vrijwilligers voor onze Open Kerk / winkel met religieuze artikelen voor een middag in de 14 dagen van 13.00 – 16.00 uur. Aanmelden kan in de Open Kerk of via tel. 024-3226480. Leny Fleuren

Kerkelijke feestdagen

31 juli Feest van H. Ignatius van Loyola
15 aug Hoogfeest Maria Tenhemelopneming

Kopij

Kopij te zenden aan info@canisiuskerk.nl
Sluitingsdatum vrijdag 15 augustus 2025

Wekelijks

Alle weekdays:

Eucharistieviering 12.15 uur

Maandag:

kerk open van 09.30 – 13.00 uur

Dinsdag t/m zaterdag:

kerk open van 09.30 – 16.00 uur

Zaterdag:

Biechtgelegenheid na de mis tot 13.15 uur

Zondag:

09.30 uur stille mis

10.30 uur Latijnse Mis met AMDG-koor

op de even zondagen

10.30 uur Nederlandse mis met samenzang

op de oneven zondagen

Contact

U kunt ons dagelijks bereiken van 09.30 – 13.00 uur

024-3226480; info@canisiuskerk.nl; voor

ziekenbezoek, opgave van misintenties (€12,00),

aanvraag doop, H. Communie, Vormsel, huwelijk

etc., vervoer i.v.m. bezoek zondagsmis, indien u

vrijwillig(st)er wilt worden of lid van het AMDG-

koor.

Onze kerk is toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

Brochure en replica Mariabeeldje

De brochure over O.L. Vrouw van Nijmegen en een

replica van het beeldje zijn te koop in de Open Kerk.

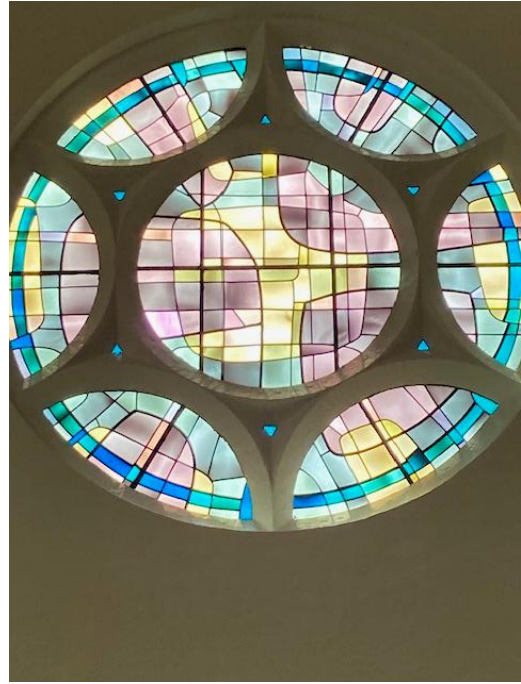
Colofon

De Petrus Canisiuskerk wordt bediend door pastoor

Eduard Kimman SJ en de paters Jan van de Poll SJ.

Tevens gaan de paters Charles Ajogi CSSP en Jesus

Manuel Baena SCJ regelmatig voor.

Glas-in-beton-raam W. van Woerkom

Meer informatie over onze kerk en de andere kerken in onze parochie kunt u vinden op de website: <https://stefanus.nl>

Open Monumentendag 2025

In het weekend van 13 en 14 september is het weer Open Monumentendag. Ook de Petrus Canisiuskerk is dan open ter bezichtiging.